

Bezoekadres
Oldehoofsterkerkhof 2
8911 DH Leeuwarden

Postadres
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

(058) 233 83 88
secretariaat@sdfryslan.nl

Vergadering : Secretarissenoverleg

Aandachtveld : Wijziging WGR in relatie tot herziene regeling SDF
Agendapunt : **5**
Datum vergadering : 1 juli 2022
Bijlage(n) : --

Contactpersoon : Remco Liefers, Sociaal Domein Fryslân
Contactgegevens : remco.liefers@leeuwarden.nl / 058 750 5498 en/of 06 4336 5635

Afgestemd met : --

Besluitvormingsroute :

Overlegorgaan	Behandelwijze*	Datum
Secretarissenoverleg	OV	01-07-2022

***Behandelwijzen:**

I = informeren
OV = overeenstemmen
OP = opiniëren

Aanleiding

Met ingang van 1 juli 2022 treedt een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking. De gewijzigde Wgr dwingt tot wijziging van alle gemeenschappelijke regelingen. De wetswijziging strekt ertoe de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen krijgen meer mogelijkheden hun kaderstellende en controlerende rol binnen de samenwerkingsverbanden waaraan zij deelnemen, te verstevigen. Met de wetswijziging wordt een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Een aantal van deze wijzigingen treedt op 1 juli 2022 direct in werking, een ander deel moet binnen twee jaar geïmplementeerd zijn in alle gemeenschappelijke regelingen.

De gewijzigde Wgr dwingt tot wijziging van alle gemeenschappelijke regelingen. Omdat de procedure om tot wijziging van een gemeenschappelijke regeling te komen tijdrovend is, is het zaak om daar op korte termijn werk van te maken.

Met dit memo doe ik u een voorstel om te komen tot een wijziging van de huidige regeling te komen zodat deze binnen de gestelde overgangstermijn van 2 jaren aan de wettelijke eisen kan voldoen.

Inhoud wetswijziging

De wijziging van de Wgr is onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Sommige wijzigingen treden per 1 juli 2022 direct in werking. De overige wijzigingen – die ruimte geven voor een eigen invulling (keuzevrijheid) binnen elke gemeenschappelijke regeling – moeten uiterlijk 1 juli 2024 geïmplementeerd te zijn.

In de Nota van Toelichting staat, tot slot, nog het volgende: *“Omdat de Wijzigingswet op 1 juli 2022 in werking treedt, dienen de nieuwe termijnen al bij de begrotingscyclus voor 2023 te worden gehanteerd. In de praktijk zullen echter veel gemeenschappelijke regelingen al vóór 1 juli hun ontwerpbegroting aan de vertegenwoordigende organen toezenden voor een zienswijze. Het is van belang dat de gemeenschappelijke regelingen hierbij reactietermijnen stellen conform de nieuwe termijnen die op 1 juli 2022 ingaan. Dit betekent concreet dat de gemeenschappelijke regeling een reactietermijn dient op te nemen die eindigt na het zomerreces. Uitzondering hierop vormen die procedures waarvoor de zienswijzetermijn eindigt voor 1 juli. In deze gevallen mag rekening worden gehouden met de verruiming, maar is dit niet verplicht. Hierover wordt actief met de gemeenschappelijke regelingen gecommuniceerd.”*

Per onderdeel nader beschouwd:

Ad 1. Bij versterking bij besluitvorming gaat het om:

1. Zienswijze bij treffen gemeenschappelijke regeling: Het recht van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen om bij een ontwerpregeling (m.b.t. het treffen, wijzigen en toe- en uittreden) een zienswijze naar voren te brengen;
2. Zienswijze voor besluiten: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling vast te leggen welke besluiten van het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vatbaar zijn voor een zienswijze van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen. Ook kan in de gemeenschappelijke regeling worden afgesproken dat geen besluiten vatbaar zijn voor een zienswijze, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen. In de Memorie van Toelichting worden als voorbeelden genoemd van besluiten waarvoor een zienswijzemoogelijkheid kan worden vastgelegd, besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes;
3. Adviescommissie: Het recht voor gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen om bij een gemeenschappelijke regeling zijnde een openbaar lichaam een gemeenschappelijke commissie in te laten stellen, bestaande uit raadsleden, provinciale statenleden of leden van het algemeen bestuur van waterschappen van de deelnemers. Deze adviescommissie adviseert de vertegenwoordigende lichamen en helpt met het voorbereiden van zienswijzen. Commissieleden maken aanspraak op een extra vergoeding;
4. Burgerparticipatie: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling vast te leggen of, en zo ja op welke wijze, burgers de mogelijkheid krijgen tot inspraak over bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd;
5. Actieve informatieplicht: Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling is verplicht actief te informeren. In de gemeenschappelijke regeling moeten afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop informatie wordt aangeleverd.

Onderdelen 1, 3 en 5 treden direct in werking. De overige onderdelen vragen verwerking en vertaling naar de regeling.

Ad 2. Bij de introductie van aanvullende controle-instrumenten gaat het om:

1. Recht van onderzoek: Gezamenlijke gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen krijgen het recht van onderzoek, betreffende de bestuursvoering van een gemeenschappelijke regeling (niet zijnde een gemeenschappelijke regeling die door hen getroffen of mede getroffen is);
2. Onderzoeksmogelijkheid lokale rekenkamers: Lokale rekenkamers, tevens gezamenlijke rekenkamers, hebben de mogelijkheid om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van

een gemeenschappelijke regeling (dit betreft een verduidelijking van bestaande wettelijke bevoegdheden).

Beide onderdelen treden direct in werking en vragen geen vertaling naar de regeling.

Ad 3. Bij verbetering van de positie van vertegenwoordigende lichamen gaat het om:

1. Afspraken over evaluatie: De verplichting om in de gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. Ook kan in de gemeenschappelijke regeling worden gekozen voor de afspraak om de regeling niet te evalueren, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen;
2. Afspraken over uittreding: In alle gemeenschappelijke regelingen moeten afspraken worden vastgelegd over de gevolgen van uittreding voor het vermogen van de rechtspersoon, waarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen. Er kan niet langer worden volstaan met de afspraak dat het (algemeen) bestuur de uittredingsvoorwaarden vaststelt;
3. Verruiming termijnen begroting en jaarrekening: Gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen krijgen ruimere termijnen voor de indiening van de kadernota, ontwerp-begroting en aanpassing van de begroting. Ook krijgen zij langer de tijd om een zienswijze op de concept-begroting van een gemeenschappelijke regeling te geven en ontvangen zij de kadernota later.

Onderdeel 3 treedt direct in werking. De overige onderdelen vragen verwerking en vertaling naar de regeling.

Situatie voor de herziene centrumregeling SDF 2022

De wijzigingen hebben vooral impact op samenwerkingsverbanden waarbij een openbaar lichaam is ingesteld, zoals het geval is bij de Veiligheidsregio Fryslân, de FUMO, Hus en Hiem en de Marrekrite. Voor de bedrijfsvoeringsregeling GR SW Fryslân en de diverse centrumregelingen, inclusief Sociaal Domein Friesland, zijn de wetswijzigingen minder relevant. Hoewel de wetswijzigingen voor centrumregelingen geen grote impact hebben, zijn er wel enkele zaken waar de wet van verlangt dat deze ook voor centrumregelingen gelden. De centrumregeling SDF valt wel onder werking van de WGR is daarom ook een gemeenschappelijke regeling in de zin van die wet waar deze eisen ook voor komen te gelden.

De volgende onderdelen vragen dus in ieder geval aandacht:

1. Zienswijze gemeenteraden voor besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes;
2. Burgerparticipatie;
3. Evaluatie;
4. Uittreding.

Op voorhand kan worden voorlopig worden geconcludeerd dat onderdelen 1 en 4 in de huidige regeling niet of onvoldoende zijn uitgewerkt. Vraag is ook in hoeverre er voor een centrumregeling noodzaak is. De komende periode zal moeten worden onderzocht op welke onderdelen de huidige herziene regeling ontoereikend is en moet worden aangepast. We zullen naar aanleiding daarvan voorstellen moeten uitwerken om tot (eventuele) aanpassing van de regeling te komen.

Vraag aan het gemeentesecretarissenoverleg SDF

Ter vergadering vragen we u onderstaande vragen te beantwoorden:

1. Deelt u de voorlopige beschouwing van uw secretaris?
2. Kunt u instemmen met een nader juridisch onderzoek naar de situatie?
3. Kunt u instemmen met het voorbereiden van een eventuele wijziging van de huidige regeling?
4. Kunt u ermee instemmen dat de werkgroep Governance (t.b.v. herziene regeling) hiervoor opnieuw wordt bijeengebracht?

Bronvermelding technische informatie: Blog Capra Advocaten, d.d. 5 mei 2022